

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 218.483 van 15 maart 2012
in de zaak A. 195.989/VII-37.723.**

In zake : Marc LAMBERT
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaten Dirk Lindemans en Thomas Eyskens
 kantoor houdend te 1000 Brussel
 Keizerslaan 3
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

 het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de
 Vlaamse regering
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Dirk Abbeloos
 kantoor houdend te 9200 Dendermonde
 Noordlaan 82-84
 bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkomen de partijen :

1. de BVBA VAN MEERVENNE
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Koen Van Wynsberge
 kantoor houdend te 3000 Leuven
 Diestsevest 113
 bij wie woonplaats wordt gekozen
2. de GEMEENTE MERCHTEM
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaten Peter Flamey en Gregory Verhelst
 kantoor houdend te 2018 Antwerpen
 Jan Van Rijswijcklaan 16
 bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 22 maart 2010, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur van 19 januari 2010 waarbij de bestuurlijke beroepen ingesteld tegen de beslissing van de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant van 9 juli 2009, houdende het verlenen van de milieuvergunning aan de BVBA Van Meervenne voor het verder exploiteren en veranderen van een vleeskippenhouderij, gelegen aan de Middelstraat 117 te Merchtem, gedeeltelijk gegrond worden verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. 206.335 van 1 juli 2010 is de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing verworpen.

De verzoeker heeft een verzoekschrift tot voortzetting van de rechtspleging ingediend.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord en de verzoeker heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

De tussenkomende partijen hebben een verzoekschrift tot tussenkomst ingediend. De tussenkomsten zijn toegestaan bij beschikking van 13 augustus 2010. De tussenkomende partijen hebben een memorie ingediend.

Eerste auditeur Peter Provoost heeft een verslag opgesteld.

De verwerende partij heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verzoeker en de tussenkomende partijen hebben een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 26 januari 2012.

Staatsraad Peter Sourbron heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Thomas Eyskens, die verschijnt voor de verzoeker, advocaat Patrick Vandendael, die loco advocaat Dirk Abbeloos verschijnt voor de verwerende partij, advocaat Koen Van Wylsbach, die verschijnt voor de eerste tussenkomende partij, en advocaat Tom Kloeck, die loco advocaat Peter Flamey verschijnt voor de tweede tussenkomende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Peter Provoost heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Sinds 1969 wordt aan de Middelstraat 117 te Merchtem een pluimveehouderij geëxploiteerd, bestaande uit acht stallen voor in totaal 130.000 vleeskippen. De inrichting is gelegen in agrarisch gebied. De verzoeker woont vlak naast het kippenbedrijf.

3.2. De exploitant wenst zijn bedrijf grondig te moderniseren.

3.3. Op 17 december 2008 heeft het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Merchtem een stedenbouwkundige vergunning verleend voor het slopen van de bestaande stallen en de vervanging ervan door het bouwen van drie nieuwe stallen met voedersilo's en andere toebehoren. In de stedenbouwkundige vergunning is voorzien dat de verluchting gebeurt via

ventilatoren in de gevels die het verst verwijderd zijn van verzoekers' woning. Deze ventilatoren monden uit in wat de eerste tussenkomen partij omschrijft als "grote kubus-vormige kolommen die tegen de noordwestelijke gevel van de stallen worden gebouwd, en die dienen als 'opvangbak' voor de geëmitteerde stallucht. Eens de stallucht in deze (zogenaamde) windbreak wall is terecht gekomen, wordt de stallucht verticaal geëmitteerd in de omgevingslucht".

De stedenbouwkundige vergunning werd blijkbaar niet aangevochten.

3.4. Op 29 januari 2009 wordt een milieuvergunningsaanvraag ingediend voor het verder exploiteren van de inrichting en de verandering ervan door wijziging en uitbreiding. De maximale capaciteit voor het houden van 130.000 kippen blijft evenwel ongewijzigd.

3.5. Tijdens het openbaar onderzoek worden zes bezwaarschriften ingediend, waaronder een petitie.

3.6. Bij besluit van 9 juli 2009 verleent de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant de gevraagde milieuvergunning.

3.7. Daarop stellen 81 buurtbewoners, waaronder de verzoeker, administratief beroep in bij de Vlaamse regering.

3.8. In het kader van de beroepsprocedure worden de volgende adviezen verleend :

- de Vlaamse Milieumaatschappij adviseert om de gevraagde uitbreiding van het debiet van de grondwaterwinning te weigeren;
- de afdeling Milieuvergunningen brengt een voorwaardelijk gunstig advies uit; met uitzondering van de beoogde uitbreiding van de grondwaterwinning, zou de vergunningsaanvraag ingewilligd kunnen worden mits toevoeging van een aantal

bijkomende bijzondere vergunningsvoorwaarden en onder voorbehoud van een gunstig subadvies van het Agentschap voor Natuur en Bos;

- de afdeling Stedenbouwkundig Beleid en Onroerend Erfgoedbeleid adviseert gunstig over de aanvraag;

- de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie sluit zich in haar voorwaardelijk gunstig advies aan bij het advies van de afdeling Milieuvergunningen.

3.9. Op 19 januari 2010 wordt de thans bestreden beslissing genomen : de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur bevestigt de milieuvergunning, met uitzondering van de gevraagde uitbreiding van de grondwaterwinning waarvoor de vergunning wordt geweigerd.

Tevens worden aan de vergunning een aantal bijzondere voorwaarden toegevoegd. Een van die voorwaarden luidt als volgt :

"op de nieuwe stallen worden lengteventilatoren geplaatst in de noordwestelijke gevels; dwars op de ventilatoren, wordt een verticale wand geplaatst volgens het windbreak wall-concept, doorlopende langs de drie stallen; aan beide uiteinden van deze muur wordt een poort of dichte afsluiting voorzien tussen de muur en stallen; deze muur wordt uitgevoerd in een geluidsdempende structuur of materiaal; bijkomend wordt een groenscherm aangelegd op een strook van minstens vijf meter breed tussen de verticale wand en de perceelsgrens, dat bestaat uit berk en (zomer- of winter-)eik, met lijsterbes en spork of eenstijlige meidoorn als struiklaag".

De bestreden beslissing berust onder meer op de volgende motieven :

"Overwegende dat de inrichting sinds 19 januari 1978 vergund is voor het houden van 130.000 vleeskippen; dat het derhalve een bestaande inrichting betreft, die tot nu toe geen uitbreidingen van meer dan 100 % heeft ondergaan; dat, gelet op de bepalingen van artikel 3.2.2.1 en 3.2.2.2 van titel II van het VLAREM, de vestigingsregels niet van toepassing zijn op de inrichting;

Overwegende dat het evenwel gepast is om, gelet op de volledige afbraak van de huidige stallen, de bouw van drie nieuwe stallen en de grootschaligheid van de inrichting (waardoor deze m.e.r.-plichtig is en een GPBV-inrichting betreft), de inrichting toch te toetsen aan de toepasselijke verbods- en afstandsregels van artikel 5.9.5.3, §5, van titel II van het VLAREM; dat de

inrichting, indien de vestigingsregels wel van toepassing zouden zijn, minimaal 151 waarderingspunten moet hebben om te mogen exploiteren; (...);

Overwegende dat de aanvraag een berekening omvat van het aantal waarderingspunten van de nieuwe pluimveestallen (drie identieke stallen qua uitvoering); dat de volgende resultaten worden bekomen:

- strooiselvloer: 60 punten;
- verticale uitstoot > 0,5 meter boven nok, zonder pet: 50 punten;
- geen mestopslag (onmiddellijke afvoer) : 50 punten;

dat dit een totaal betekent van 160 waarderingspunten per stal, en dus conform de bepalingen van artikel 5.9.5.2.1°, c), van titel II van het VLAREM, 160 waarderingspunten voor de inrichting; dat het MER er evenwel van uitgaat dat er voor de nieuwe stallen slechts een aantal waarderingspunten van 120 geldt per stal (mechanische verluchting via zijdelingse uitstoot (10 punten) in plaats van een verticale uitstoot); dat er hierbij evenwel geen rekening werd gehouden met de milderende maatregelen voor de geurproblematiek die het MER voorstelt; dat, zoals eerder gesteld, het aantal waarderingspunten van de inrichting minimaal 151 moet bedragen; dat deze anomalie reeds werd opgemerkt in eerste aanleg; dat er daartoe een addendum bij het MER werd opgemaakt door een erkend MER-deskundige, teneinde het precieze aantal waarderingspunten te kennen van de nieuw te bouwen stallen met de bijhorende milderende maatregelen, op basis van het laatste lid van artikel 5.9.5.1, § 1, van titel II van het VLAREM;

Overwegende dat de geplande uitvoering van de nieuwbouwstallen gebruik zal maken van lengteventilatie in combinatie met een brede verticale wand en groenscherm;

Overwegende dat een brede verticale wand volgens het 'windbreak wall-concept' op 3 tot 6 meter, dwars op de uitlaten van de lengteventilatoren wordt geplaatst; dat de hoogte afhankelijk is van de stalhoogte, maar minstens drie meter bedraagt; dat ze meestal worden uitgevoerd met een zelfde hoogte als de muren van de stal; dat deze wand langs de zijkant wordt afgesloten, zodat een soort opvangbak ontstaat;

Overwegende dat de werking van een groenscherm op dezelfde principes berust als 'de windbreak wall' (dispersie, verdunning, assimilatie en opvang); dat volgens het addendum bij het MER het groenscherm idealiter twee tot drie bomenrijen breed (moet) zijn (5 tot 7 meter) en bestaan uit streekeigen boomsoorten met een zo groot mogelijk bladoppervlakte; dat het groenscherm op minstens 15 meter van de uitlaten van de lengteventilatoren moet worden geplaatst;

Overwegende dat het addendum bij het MER stelt dat de aanleg van schermen voor het breken van de ventilatiestroom ingrijpender (is) dan verticale ventilatie die met waarderingspunten is opgenomen in de regelgeving :

- met betrekking tot het creëren van turbulentie en windsnelheidsdaling waardoor er meer uitval van fijn stof met geurcomponenten in de onmiddellijke omgeving van de windbreak wall zal zijn; deze uitval is naar verwachting gevoelig groter dan de verticale ventilatiesystemen met of zonder pet;
- met betrekking tot de opvang van stof en geurcomponenten door de vaste wand en het groenscherm;

- doordat de luchtstroom overheersend verticaal wordt gestuurd en op een turbulente wijze, gebeurt er ook vermenging van de gasvormige emissies in de hogere luchtstromen;

dat daarom voor de inplanting van de brede verticale wand 45 waarderingspunten worden voorgesteld, wat het totaal aantal waarderingspunten voor de inrichting brengt op 155 (met de strooiselvloer en het feit dat er geen mestopslag is), en dus meer is dan 151; dat zodoende kan worden gesteld dat de inrichting met windbreak wall voldoet aan de vestigingsregels;

(...);

Overwegende dat het geur-, stof- en ammoniakreducerend effect van verticale wanden geplaatst volgens het windbreak wall-concept eruit bestaat dat ze de luchtstroom naar boven afbuigen; dat enerzijds op die manier een grote verdunning ontstaat met verse lucht; dat anderzijds deze verticale luchtstroom zeer turbulent is en zodoende de heersende windsnelheid ter hoogte van de stallen en het scherm vertraagt; dat door deze snelheidsdaling een deel van de stoflast in de ventilatielucht zal worden neergeslagen in de onmiddellijke, windluwe omgeving van het scherm, en dus veel minder zal worden meegedragen door de wind over grotere afstand; dat bovendien een deel van de stofdeeltjes, waarvan mag worden aangenomen dat ze een heel deel geurbepalende componenten dragen, ook afgevangen door de wand; dat de literatuur een ammoniakemissiereductie vermeldt van 50 à 60% en een geurreductie van 26 tot 92%; dat de geurreductie betekenisvol is, ook in vergelijking met andere mogelijke maatregelen (bijvoorbeeld chemische luchtwasser: geurreductie van maximum 30%);

Overwegende dat het perceel naast de windbreak wall, waar onmiddellijk naast het groenscherm afzetting van fijn stof wordt verwacht, een akker betreft; dat het opportuun is om in geval van lange droogte de wanden van de windbreak wall regelmatig manueel met water te reinigen; dat immers door het lange gebrek aan neerslag, het stof niet van de wanden wordt afgespoeld;

Overwegende dat de literatuur betreffende groenschermen een ammoniak-emissiereductie vermeldt tot 54%, een stofreductie tot 56% en een geurreductie tot 26%;".

IV. Ontvankelijkheid van het beroep

Excepties

Standpunt van de partijen

4.1. De tweede tussenkomende partij werpt op dat in de mate dat de verzoeker zijn belang steunt op een beweerd gebrek aan buffering tussen zijn woning en de vergunde inrichting, op visuele hinder en op de beweerd

problematische inplanting van het bedrijf vanuit verkeerstechnisch oogpunt, het gaat om nadelen die niet voortvloeien uit de bestreden milieuvergunning maar die samenhangen met de tenuitvoerlegging van de stedenbouwkundige vergunning waartegen de verzoeker zich nooit heeft verzet, dat aangezien de verzoeker kennelijk heeft berust in de inplanting van een pluimveehouderij naast zijn woning, hij thans niet op ernstige wijze kan inroepen dat de exploitatie binnen vergunde gebouwen en met behoud van de bestaande capaciteit hem effectief nadeel kan berokkenen, dat de betrokken inrichting in exploitatie werd gesteld vanaf 11 september 1969 en de verzoeker zich nadien ter plaatse heeft gevestigd, dat die keuze meebrengt dat de verzoeker geacht mag worden de normale ongemakken voortvloeiend uit het landbouwbedrijf te hebben aanvaard en dat zulks des te meer geldt daar blijkt dat de verzoeker in het verleden nooit beroep heeft ingesteld tegen vergunningen die voor de exploitatie werden verleend noch tegen de recent verleende bouwvergunning voor de modernisering van de bedrijfssite. Voorts betwijfelt de tweede tussenkomende partij dat de gevorderde nietigverklaring een nuttig effect zal hebben, aangezien niet wordt aangetoond dat de nieuwe milieuvergunning een groter nadeel zal berokkenen in vergelijking met de huidige exploitatie die vergund is tot 10 juni 2013. De beweerde nadelen zouden ook niet ondersteund worden door de nodige stukken en volgens de tweede tussenkomende partij betreft het slechts loutere beweringen. In dit verband benadrukt de tweede tussenkomende partij dat, rekening houdend met alle geurhinderbeperkende maatregelen die in het gemoderniseerd complex voorzien worden, niet aannemelijk wordt gemaakt dat er een risico bestaat op onaanvaardbare geurhinder. Ook voor de ingeroepen verkeershinder, visuele hinder en brandgevaar, die de tweede tussenkomende partij trouwens volledig toeschrijft aan de verleende bouwvergunning, zou elke feitelijke grondslag ontbreken.

4.2. In zijn memorie van wederantwoord haalt de verzoeker rechtsleer aan waaruit zou blijken dat alle argumenten van de tweede tussenkomende partij moeten worden verworpen. Voorts betoogt hij dat de betrokken exploitatie oorzaak is van hinder die het normale kennelijk te boven

gaat, dat de bestreden beslissing geen aandacht heeft besteed aan het feit dat de uitbating gevoelig zal worden geïntensifieerd, dat inzonderheid de intensifiëring van de bezettingsrondes zal leiden tot een toename van de hinder, dat de verhoogde hinder ook blijkt uit het feit dat in de vergunning de maatregelen van de "windbreak wall" en de "vegetative screen" worden opgelegd, dat de hinderbeperkende capaciteit van voormelde maatregelen evenwel niet gegarandeerd is, dat de verhoging van het aantal afmestrondes het zware transport doet toenemen in de Middelstraat die daarvoor niet geschikt is, dat de vergunde exploitatie hem elk normaal gebruik van zijn tuin ontzegt, dat door de slechte buffering de visuele hinder erg groot is, dat het gebruik van het Buggenhouts bos voor ontspanning en rust wordt aangetast en dat hij als onmiddellijke nabuur zijn belang tevens kan steunen op de moeilijke bereikbaarheid van het bedrijf ingeval van brand.

4.3. De tweede tussenkomende partij herhaalt in haar laatste memorie dat de verzoeker er zelf voor gekozen heeft om zich naast de pluimveehouderij in kwestie te vestigen en dat zulks een zekere aanvaarding impliceert van de bestaande toestand.

Beoordeling

5. De tussenkomende partij betwist niet dat de verzoeker vlak naast de betrokken inrichting woont. Die inrichting is een intensieve pluimveehouderij, bestaande uit meerdere stallen waarin 130.000 vleeskippen gehouden kunnen worden, die onderworpen is aan de milieu-effectrapportageplicht. In redelijkheid wordt aangenomen dat de verzoeker op zijn woonplaats hinder kan ondervinden door de vergunde activiteiten. Het tegendeel staat in elk geval niet onbetwistbaar vast. Het belang van de verzoeker is ook niet uitsluitend gestoeld op nadelen die voortvloeien uit de tenuitvoerlegging van vergunningen die op stedenbouwkundig vlak werden verleend.

De omstandigheid dat de verzoeker er zelf voor gekozen heeft om zich naast een bestaande pluimveehouderij te vestigen, is niet van aard zijn belang bij voorliggend annulatieberoep te ontnemen omdat de aanvraag te dezen ook betrekking heeft op de uitbreiding van de inrichting. Om zijn belang aan te tonen dient hij evenmin te bewijzen, laat staan aan de hand van stukken, dat de hinder, rekening houdend met de ongemakken die in een agrarisch gebied als normaal worden ervaren, het aanvaardbare overschrijdt. Er zijn geen overtuigende gegevens voorhanden die de Raad van State doen aannemen dat de geplande modernisering van het stallencomplex gepaard gaat met het nemen van hinderbeperkende maatregelen die dermate ingrijpend zijn dat elk risico op hinder voor de onmiddellijke omgeving wordt uitgesloten.

6. De exceptie wordt verworpen.

V. Onderzoek van de middelen

Tweede middel

Standpunt van de partijen

7.1. De verzoeker roept de schending in van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen, van de artikelen 11, § 1, 17, eerste lid, en 23, § 2, van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning, van artikel 52, 3°, b), van het besluit van de Vlaamse regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning, van artikel 5.9.5.1. van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (hierna : Vlarem II) en van het materieel motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur :

"Doordat, het bestuur aanvaardt dat 155 waarderingspunten aan het aangevraagde stalconcept worden toegekend, en de bestreden beslissing inzake de (milieugerelateerde) aanvaardbaarheid van het aangevraagde stalconcept op dit aantal waarderingspunten steunt,

Terwijl, het VLAREM II een stelsel van waarderingspunten voor gekende systemen bepaalt en, wat betreft nieuwe systemen, in de mogelijkheid voorziet dat de milieuvergunningsaanvrager, steunend op een gelijkwaardige benadering als deze van het VLAREM II-stelsel, een gemotiveerd voorstel doet van de bepaling van het aantal punten voor het nieuwe en aangevraagde systeem en waarbij dit voorstel bij het milieuvergunningsdossier onder de vorm van een (aan de eigenlijke vergunningsaanvraag voorafgaande) afwijkingsaanvraag wordt ingediend;

En terwijl, het bestuur dat vaststelt dat de aanvrager een milieuaanvraag indient voor een stalconcept waaraan een bepaald aantal waarderingspunten zijn toegekend, deels doch essentieel betrekking hebbende op een nieuw systeem van stalconcept en zonder dat hierbij een gemotiveerd voorstel voor de bepaling van de punten voor het nieuwe systeem, zoals vereist op grond van art. 5.9.5.1., laatste lid van het VLAREM II, bij de vergunningsaanvraag is gevoegd, de punten voor het nieuwe systeem niet in aanmerking kan nemen, dan met schending van het rechten van de derde belanghebbenden om hun bezwaarrechten tijdens het openbaar onderzoek over alle aspecten van de aanvraag te kunnen uitoefenen,

En terwijl, het bestuur uitdrukkelijk en afdoende moet verantwoorden om welke redenen het de beroepsgrief, nl. dat het voor de derde belanghebbenden noch tijdens het openbaar onderzoek noch tijdens de fase van het administratief beroep mogelijk is om het essentieel aspect van de puntenwaardering van het nieuw systeem te onderzoeken op zijn draagkracht en dit te kunnen bekritisieren, niet in aanmerking neemt,

En terwijl, de aanvaarding van de toekenning van een bepaalde puntenwaardering voor een nieuw systeem, moet steunen op rechtens juiste, pertinente en afdoende motieven, zoals moet blijken uit de bestreden beslissing".

Het middel wordt in het verzoekschrift als volgt toegelicht :

"28. Artikel 5.9.5.1. van het VLAREM II bepaalt de waarderingspunten om een objectieve beoordeling van de kwaliteiten van een stal toe te laten.

Deze waarderingspunten zijn in het MER in aanmerking genomen. Het uiteindelijk vergunde stalconcept kreeg in het MER de laagste quotering (nl. 120) van de drie alternatieve stalconcepten.

Zoals gesteld, heeft VAN MEERVENNE precies het stalconcept met de laagste quotering aangevraagd. VAN MEERVENNE heeft hierbij in haar aanvraag - zonder meer - gesteld dat het concept 160 waarderingspunten zou hebben gekregen. VAN MEERVENNE heeft hierbij - zonder meer - verwezen naar art. 5.9.5.1. VLAREM II.

29. Artikel 5.9.5.1., laatste lid, van het VLAREM II bepaalt :

'Voor nieuwe systemen, die niet in deze tabel voorkomen, kan de aanvrager, steunend op een gelijkwaardige benadering als deze van voormelde tabel, een gemotiveerd voorstel doen van bepaling van het aantal punten. Dit voorstel kan gevoegd worden, hetzij bij het milieuvergunningsdossier, hetzij bij een afwijkingsaanvraag op bepalingen van dit reglement.'

30. Gezien er niet in te zien valt waarom een onderscheid gemaakt zou moeten worden tussen het gemotiveerd voorstel dat bij de milieuvergunningsaanvraag wordt gevoegd of dat middels een afwijkingsaanvraag wordt voorgesteld, moet in beide gevallen het gemotiveerde voorstel beantwoorden aan het vereiste van artikel 1.2.2.2. van VLAREM II (ressortierend onder Afdeling 1.2.2. 'Individuele afwijkmogelijkheden voor alle inrichtingen' van het VLAREM II).

31. Het gemotiveerde voorstel moet dus overeenstemmen met de vereisten van artikel 1.2.2.2. van het VLAREM II, nl.:

'§ 1. De in artikel 1.2.2.1. bedoelde individuele afwijking moet schriftelijk worden aangevraagd door de exploitant van de inrichting. De aanvraag moet volgende elementen omvatten :

- 1) de vermelding van de voorwaarden en de artikelen waarvoor de afwijking wordt aangevraagd;
- 2) de technische redenen die de afwijking motiveren;
- 3) een voorstel van maatregelen die van aard zijn gelijkwaardige waarborgen te bieden voor de bescherming van de mens en van het leefmilieu als de voorwaarden waarvan gevraagd wordt te mogen afwijken;
- 4) een nota waarin wordt aangetoond dat de voorgestelde maatregelen beantwoorden aan de beste beschikbare technieken.'

32. Op p. 24 van haar administratief beroepschrift heeft verzoekende partij opgeworpen dat het openbaar onderzoek (art. 11, § 1 Milieuvergunningsdecreet) geschonden werd omdat VAN MEERVENNE het uitvoeringsalternatief 1 zonder enige toelichting een score van 160 geeft, terwijl de in het MER in aanmerking genomen score (nl. 120) dit alternatief uitsloot van verdere inoverwegingneming.

Deze grief is gegrond, zoals bijvoorbeeld uit het arrest dd. 1 maart 2007, nr. 168.358, de n.v. STEENBAKKERIJEN DAMMAN, van Uw Raad blijkt :

'dat het is vereist dat een aanvrager bij zijn vergunningsaanvraagdossier alle gegevens voegt die een adequate beoordeling van de te verwachten hinder en risico's mogelijk maken;'

In het arrest dd. 30 juni 1997, nr. 67.207, c.v. KNESCOVAR heeft Uw Raad terecht overwogen :

'2.5.2. Overwegende dat de verzoekende partij een vergunningsaanvraag heeft ingediend voor een varkenshouderij met 180 zeugen en 750 mestvarkens; dat zij van de vergunningverlenende overheid niet kan eisen dat deze het voorwerp van de gevraagde vergunning eenzijdig wijzigt en dit mogelijk tegen de wil in van de vergunningaanvrager; dat zulks daarenboven zou leiden tot een uitholling van het openbaar onderzoek en de advies procedure;'

33. In haar administratief beroepschrift stelde verzoekende partij dan ook :

'Het uitvoeringsalternatief nr. 1 kreeg in het MER-rapport 120 waarderingspunten. Dit is het slechtste resultaat van de 3 uitvoeringsalternatieven en valt toe te schrijven aan het stalverluchtingssysteem. Reglementair is inderdaad bepaald dat het stalverluchtingssysteem met zijdelingse uitstoot een score van 10 krijgt (art. 5.9.5.1., § 1, 25°, b) van het VLAREM II. Dit is de reglementair laagst bepaalde waardering.

Het besluit voor elk van de 3 uitvoeringsalternatieven is vernietigend, in het bijzonder voor het uitvoeringsalternatief 1 :

'Het bedrijf is in zijn huidige en toekomstige configuratie ingeplant op een locatie die volgens de geldende milieu-normen onaanvaardbaar is voor nieuwe inrichtingen. Enkel omdat het bedrijf een bestaande inrichting is, wordt het gedoogd op de huidige locatie. Desalniettemin geeft het feit dat niet voldaan wordt aan de vestigingsregels een indicatie dat de kans op geurhinder reëel is.

Op dit ogenblik kent het bedrijf een significant negatief effect op zijn onmiddellijke omgeving en eventueel ook op de zuidrand van het Buggenhouts Bos voor wat betreft geurhinder.' (...)

Uit de vergelijking van de drie alternatieve uitvoeringsmogelijkheden op dit punt, blijkt het uitvoeringsalternatief 1 - met ruime voorsprong - de slechtste beoordeling te krijgen wat betreft het type ventilatoren (waarderingscijfer 10). Maar de potenties op geurreducerende maatregelen worden relatief hoog ingeschat in het MER.

In het MER wordt echter niet verduidelijkt wat met dit laatste precies wordt bedoeld, met name blijkt niet dat de beoogde geurreducerende maatregelen potentieel de geurreductie kunnen brengen op een niveau dat gelijk staat met een waardering van 60 punten.

De beoogde geurreducerende maatregelen betreffen overigens in eerste instantie een biowasser en de bio filter : deze maatregelen zouden voor een 'significante reductie' van de geurhinder zorgen. Maar deze maatregelen kunnen niet worden toegepast, o.m. omdat VAN MEERVENNE zelf zijn productieproces er niet op wil afstemmen.

Derhalve stelt de deskundige in de discipline lucht voor wat volgt :

'Niettemin bestaan er ook een aantal geuremissiereducerende technieken, die wel economisch haalbaar zijn, en waarvan wordt geacht dat die de negatieve effecten van het bedrijf voldoende temperen. Het betreft vooral de zgn. 'windbreak walls' en de 'vegetative screens'. In het algemeen is het echter moeilijk om de effecten van 'windbreak walls' en 'vegetative screens' op reductie van stof, geur en ammoniak kwantitatief te bepalen; verder onderzoek is zeker nodig. Bovendien pakken de bovengenoemde 2 technieken het probleem niet bij de bron aan en lijken zij enkel optimaal te werken bij voldoende hoge ventilatiedebieten (omhoogstuwen van de luchtstroom), en bij voldoende wind (verdunnen van de luchtstroom). Niettemin lijkt het voor dit bedrijf aangewezen om 'windbreak walls' te installeren en om een voldoende dicht groenscherm rondom het bedrijf te voorzien (zie thema visuele hinder voor verdere specificaties omtrent het groenscherm). De 'windbreak walls' zullen in elk geval voor een deel de geurhinder verminderen en de stof- en ammoniakemissie beperken.

Indien de 'windbreak walls' als zijdelings afgesloten opvangbakken worden uitgevoerd, dient er een afwatering naar de citernes te worden voorzien. In geval van periodes van lange droogte (waarbij door een gebrek aan neerslag het stof al lange tijd niet meer van de wanden is afgespoeld) dienen de wanden regelmatig manueel met water te worden gereinigd.' (...).

Deze - klaarblijkelijk in ondergeschikte orde - voorgestelde milderende maatregel blijkt enkel een theoretisch-abstract oplossingsmodel te zijn dat zijn wetenschappelijke deugdelijkheid niet heeft bewezen en waarvan de werking op geen enkele wijze - en zeker niet concreet - wordt getoetst ten aanzien van de omwonenden en het habitatgebied.

Het MER-rapport werd opgesteld door - zo wordt aangenomen - deskundigen erkend in een specifieke discipline. Zo is de heer Kris VAN DUCK als deskundige erkend in de discipline lucht redacteur van het MER-rapport.

Zoals gezegd, dient VAN MEERVENNE een aanvraag in waarin hij zonder meer stelt dat ook het uitvoeringsalternatief 1 een waardering van 160 geniet. Hij verzwijgt daarbij dat het in werkelijkheid gaat om een aangepaste versie van het in het MER onderzochte uitvoeringsalternatief. Hierdoor is, zoals gezegd, het openbaar onderzoek in ieder geval onwettig verlopen. Dit gegeven volstaat om de onwettigheid van de milieuvergunningsprocedure vast te stellen.

Hij geeft enige verduidelijking aan het bestuur in een nota dd. 17 maart 2009, maar blijkbaar voldoet dit niet. Ook deze verduidelijkende nota - ingediend in 10-voud - is ten onrechte niet openbaar gemaakt ten tijde van het openbaar onderzoek en blijkt zelfs niet aan de diverse adviesverlenende instanties te zijn voorgelegd. Wat er ook van weze, deze verduidelijking voldoet niet. Het bestuur vraagt immers 'een verdere verduidelijking van de milieuvergunningsaanvraag, meer in het bijzonder m.b.t. de puntentelling en de toepasselijkheid van het in de vergunningsaanvraag opgenomen systeem. Dit systeem betreft een braadkippenstal met lengteventilatie in combinatie met en toepassing van een windbreak wall, hier uitgewerkt onder de vorm van een dubbel scherm, m.n. een vaste wand gecombineerd met een hoog opgroeiend groenscherm.'

Aldus staat een manifeste inbreuk op de regels van het openbaar onderzoek vast, nl. wanneer het bestuur zelf vaststelt dat (1) de aanvraag te onduidelijk is, en (2) de naderhand gegeven toelichting evenmin voldoende verduidelijking geeft.

34. In graad van beroep wijst de Afdeling Milieuvergunningen in haar advies dd. 2 oktober 2009 op artikel 5.9.5.1. VLAREM II en merkt uitdrukkelijk op wat volgt :

'voor nieuwe systemen kan de aanvrager, steunend op een gelijkwaardige benadering als deze van de tabel van dat artikel, een gemotiveerd voorstel doen van bepaling van het aantal punten;'

35. Hiermee geeft de Afdeling impliciet doch zeker aan dat de beroepers, en dus ook verzoekende partij, terecht opwerpen dat VAN MEERVENNE in haar aanvraag voldoende verduidelijking terzake had moeten geven (wat niet gebeurd is), opdat de derde belanghebbenden hun rechten tijdens het openbaar onderzoek op deugdelijke wijze zouden kunnen uitoefenen.

Hierbij wordt opgemerkt dat de toekenning van waarderingspunten aan een nieuw stalconcept niet het voorwerp uitmaakt van de MER-studie, en dit ook niet hoeft. Het MER onderzoekt de stalconcepten enkel in het licht van de reglementair bepaalde waarderingspunten. Het gemotiveerde voorstel inzake de waarderingspunten voor een nieuw systeem moet precies in het kader van de milieuvergunningsaanvraag (of een afwijkingsaanvraag) aan bod komen. Het MER vult de leemte van het gemotiveerde voorstel te voegen bij de milieuaanvraag dus niet in, en kan dit ook niet doen. Het gaat dus niet op te stellen dat het openbaar onderzoek niet zou zijn geschonden omdat de kwestie van de toekenning van de waarderingspunten voor een nieuw systeem aan bod zou zijn gekomen in het MER. Dit is geenszins het geval, in rechte noch in feite. Voor de regelmatige organisatie van het openbaar onderzoek is het gemotiveerde voorstel cruciaal, terwijl VAN MEERVENNE zo'n voorstel niet bij haar aanvraag heeft ingediend.

In de bestreden beslissing is de overweging uit het advies van de Afdeling Milieuvergunningen zonder meer - en zonder enige motivering - geschrapt.

Op geen enkele wijze wordt het administratief beroepsargument inzake de schending van het openbaar onderzoek ontmoet, en zeker niet op een afdoende wijze weerlegd.

Enkel om deze reden is de bestreden ministeriële beslissing onwettig.

36. De schending van de regels van het openbaar onderzoek, wordt niet 'gedekt' door het loutere gegeven dat de verzoekende partij beschikt over de mogelijkheid om een administratief beroep (art. 23, § 2 Milieuvergunningsdecreet) in te stellen, waarbij de tijdens het openbaar onderzoek vereiste stukken wél ter beschikking worden gesteld op het ogenblik dat de derde belanghebbende een administratief beroep kan indienen.

Mogelijk kunnen niet-essentiële aspecten van het milieuvergunningsaanvraagdossier nog na het openbaar onderzoek worden toegevoegd, maar dit gaat niet op voor een essentiële zaak zoals de toekenning van de waarderingspunten aan een nieuw systeem, het gegeven indachtig dat tijdens het openbaar onderzoek géén enkel verduidelijkend stuk terzake ter inzage was gelegd.

Te dezen heeft VAN MEERVENNE op 13 mei 2009 een 'verduidelijking van de milieuvergunningsaanvraag' de BODEMDESKUNDIGE DIENST VAN BELGIË met betrekking tot de 'puntentelling' bedoeld in art. 5.9.5.1. van het VLAREM II, aan het dossier toegevoegd. Dit is na het openbaar onderzoek, maar voor het einde van de administratieve beroepstermijn.

In werkelijkheid wordt in deze verduidelijkende nota gesteld dat er onvoldoende wetenschappelijke verantwoording is om het nieuw systeem een puntenwaardering toe te kennen, maar dat het 'evident' is om het nieuw systeem een score van méér dan 40 zou krijgen. De op 13 mei 2009 geformuleerde verduidelijking is niet gegeven door een deskundige erkend in de discipline lucht, zodat deze 'evidentie' niet meer is dan een niet terzake doende mening. In ieder geval wordt de 'leer van de evidentie' niet bijgevalen door de in de discipline lucht erkende deskundige die de verduidelijking dd. 13 mei 2009 heeft geanalyseerd (zie verder).

Minstens is dit stuk intern tegenstrijdig en kan het alleen al om deze reden niet in aanmerking worden genomen bij de besluitvorming. Uit niets blijkt

overigens dat de minister de bestreden beslissing wél steunt op deze verduidelijking.

37. Maar er is meer.

Zelfs na de administratieve beroepstermijn worden essentiële inzichten inzake de puntenwaardering aan het dossier gevoegd.

Na de termijn om een administratief beroep in te dienen, worden het aspect van het 'nieuw systeem', het systeem van 'windbreak walls' en 'vegetative screens', toegelicht en gestoffeerd.

Inzake de waarderingspunten stelt de Afdeling Milieuvergunningen in haar advies dd. 2 oktober 2009 :

'dat dit een totaal betekent van 160 waarderingspunten per stal, en dus conform de bepalingen van artikel 5.9.5.2.1°, c), van titel II van het VLAREM, 160 waarderingspunten voor de inrichting; dat het MER er evenwel van uitgaat dat er voor de nieuwe stallen slechts een aantal waarderingspunten van 120 geldt per stal (mechanische verluchting via zijdelingse uitstoot (10 punten) in plaats van een verticale uitstoot); dat er hierbij evenwel geen rekening werd gehouden met de milderende maatregelen voor de geurproblematiek die het MER voorstelt; dat, zoals eerder gesteld, het aantal waarderingspunten van de inrichting minimaal 151 moet bedragen; dat deze anomalie reeds werd opgemerkt in eerste aanleg; dat er daartoe een addendum bij het MER werd opgemaakt door een erkend MER-deskundige, teneinde het precieze aantal waarderingspunten te kennen van de nieuw te bouwen stallen met de bijhorende milderende maatregelen, op basis van de laatste alinea van artikel 5.9.5.1., §1, van titel II van het VLAREM; voor nieuwe systemen kan de aanvrager, steunend op een gelijkwaardige benadering als deze van de tabel van dat artikel, een gemotiveerd voorstel doen van bepaling van het aantal punten;

Overwegende dat de geplande uitvoering van de nieuwbouwstallen gebruik zal maken van lengteventilatie in combinatie met windbreak walls en vegetative screens;

Overwegende dat een windbreak wall een brede verticale wand is die op maximaal 10 meter, in dit geval 3 tot 6 meter, dwars op de uitlaten van de lengteventilatoren wordt geplaatst; dat de hoogte afhankelijk is van de stalhoogte, maar minstens drie meter bedraagt; dat ze meestal worden uitgevoerd met een zelfde hoogte als de muren van de stal; dat deze windbreak wall langs de zijkant wordt afgesloten, zodat een soort opvangbak ontstaat;

Overwegende dat vegetative screens groenschermen zijn die rond het bedrijf worden geplaatst; dat hun werking berust op dezelfde principes berust als de windbreak wall (dispersie, verdunning, assimilatie en opvang) ; dat volgens het addendum bij het MER het groenscherm idealiter twee tot drie bomenrijen breed zijn (5 tot 7 meter) en bestaan uit streekeigen boomsoorten met een zo groot mogelijk bladoppervlakte; dat het groenscherm op minstens 15 meter van de uitlaten van de lengteventilatoren moet worden geplaatst;

Overwegende dat het addendum bij het MER stelt dat de aanleg van schermen voor het breken van de ventilatiestroom ingrijpender zijn dan

verticale ventilatie die met waarderingspunten is opgenomen in de regelgeving:

- met betrekking tot het creëren van turbulentie en windsnelheidsdaling waardoor er meer 'drop out' van fijn stof met geurcomponenten in de onmiddellijke omgeving van de windbreak wall zal zijn; deze uitval is naar verwachting gevoelig groter dan de verticale ventilatiesystemen met of zonder pet;

- met betrekking tot de opvang van stof en geurcomponenten door de vaste wand en het groenscherm;

- doordat de luchtstroom overheersend verticaal wordt gestuurd en op een turbulente wijze, gebeurt er ook vermenging van de gasvormige emissies in de hogere luchtstromen;

dat daarom voor de inplanting van de windbreak wall 45 waarderingspunten worden voorgesteld, wat het totaal aantal waarderingspunten voor de inrichting brengt op 155 (met de strooiselvloer en het feit dat er geen mestopslag is), en dus meer is dan 151;

Overwegende dat zodoende kan worden gesteld dat onderhavige inrichting zou voldoen aan de vestigingsregels, indien deze van toepassing zouden zijn;'

In het advies dd. 2 oktober 2009 van de Afdeling Milieuvergunningen wordt in dit verband tevens overwogen :

'Lucht

Overwegende dat de verluchting in de huidige stallen gebeurt via mechanische ventilatie op meer dan een halve meter boven de nok (verticale kokers en ventilatoren, verspreid over de daken van de stallen) ; dat er tevens een noodventilator in de achtergevel is voorzien; dat in deze huidige toestand aan de zuidoostzijde de ventilatoren gesitueerd zijn op slechts circa 20 meter afstand van de perceelsgrens met de dichtste woning; dat door deze wijze van ventileren (nokventilatie) geen enkele wijze bestaat van opvang van fijn stof;

Overwegende dat er in het kader van het MER een geursimulatie voor het bedrijf werd gemaakt, zowel voor de huidige situatie, als voor de drie uitvoeringsalternatieven; dat er zich nog twee andere veeteeltbedrijven bevinden binnen de buitenste geurcontour; dat hieruit blijkt dat in alle situaties twee bedrijfsvreemde woningen en 265 are geurgevoelig gebied (voornamelijk de zuidrand van het Buggenhouts Bos) kunnen te maken krijgen met significante geurhinder ten gevolge van de exploitatie van de inrichting; dat het MER besluit dat het bedrijf op dit ogenblik een significant negatief effect heeft op zijn onmiddellijke omgeving en eventueel ook op de zuidrand van het Buggenhouts Bos voor wat betreft geurhinder;

Overwegende dat betreffende de toekomstige situatie het MER besluit dat uitvoeringsalternatief 1 de meeste mogelijkheden biedt om geurhinder zo veel mogelijk te verminderen;

Overwegende dat het MER de volgende maatregelen voorstelt om de geurhinder in te perken;

- de bedrijfsleider moet te allen tijde instaan voor de optimale droging van zijn kippenmest onder andere door te letten op de voedersamenstelling

van de kippen (meerfasen-, fosfaatarm, laag-eiwitvoeder) en door een waterbesparend drinkstelsel (met cups en drinknippels) te installeren;
- de geuremissiereducerende maatregelen windbreak walls en vegetatieve screens;

Overwegende dat het geur-, stof- en ammoniakreducerend effect van windbreak wall eruit bestaat dat ze de luchtstroom naar boven afbuigen; dat er enerzijds op die manier een grote verdunning ontstaat met verse lucht; dat anderzijds deze verticale luchtstroom zeer turbulent is en zodoende de heersende windsnelheid ter hoogte van de stallen en het scherm vertraagt; dat door deze snelheidsdaling een deel van de stoflast in de ventilatielucht zal worden neergeslagen in de onmiddellijke, windluwe omgeving van het scherm, en dus veel minder zal worden megedragen door de wind over grotere afstand; dat bovendien een deel van de stofdeeltjes, waarvan mag worden aangenomen dat ze een heel deel geurbepalende componenten dragen, ook afgevangen door de wand: dat de literatuur een ammoniakemissiereductie vermeldt van 50 à 60% en een geurreductie van 26 tot 92%; dat de geurreductie betekenisvol is, ook in vergelijking met andere mogelijke maatregelen (bijvoorbeeld chemische luchtwasser: geurreductie van maximum 30%);

Overwegende dat het perceel naast de windbreak wall, waar onmiddellijk naast het groenscherm afzetting van fijn stof wordt verwacht, een akker betreft; dat het opportuun is om in geval van lange droogte de wanden van de windbreak wall regelmatig manueel met water te reinigen; dat immers door het lange gebrek aan neerslag, het stof niet van de wanden wordt afgespoeld;

Overwegende dat de literatuur betreffende vegetatieve screens een ammoniakemissiereductie vermeldt tot 54%, een stofreductie tot 56% en een geurreductie tot 26%;

Overwegende dat door de inplanting van de nieuwe stallen het emissiepunt van elke stal verder verwijderd zal zijn van de dichtstbijzijnde woning in vergelijking met de huidige stallen; dat dit in de huidige situatie slechts 15 meter bedraagt; dat dit in de toekomstige situatie ongeveer 145 meter zal zijn; dat deze afstand ook voor het geluid een significant effect zal hebben (zie verder);

Overwegende dat de voedersilo's voorzien zijn van een ontluchting die ervoor zorgt dat het stof naar beneden wordt geblazen; dat de uitlaatopeningen van de voedersilo's tijdens het vullen worden afgeschermd door een stoffilter; dat zodoende geen stofdeeltjes in de omgevingslucht kunnen terecht komen; dat het MER de stofhinder ten gevolge van deze activiteit verwaarloosbaar acht;

Overwegende dat er stof wordt uitgestoten door de emissielucht van de stallen; dat vooral het voeren van de dieren, hun uitwerpselen en hun ligstro emissies van fijn stof veroorzaken;

Overwegende dat het MER besluit dat, zowel in de huidige situatie, als in de uitvoeringsalternatieven 2 en 3, zo'n acht à negen woningen in de omgeving van het bedrijf te maken krijgen met significante stofhinder ten gevolge van de PM10-stofemissies van het bedrijf; dat onder uitvoeringsalternatief 1 de hinder beperkt blijft tot een drietal woningen,

dit ten gevolge van het grotere verdunningseffect door het toegenomen ventilatiedebiet; dat er na toetsing aan de strengere daggemiddelde PM10-luchtkwaliteitsnorm onder alle alternatieven sprake is van een significante stofhinder ten gevolge van de PM10-stofemissies van het bedrijf dat in het worst case scenario enkel de onmiddellijke buur links van het bedrijf stofhinder ondervindt ten gevolge van de PM2,5-stofemissies van het bedrijf dat een zeer dichte en relatief hoge beplanting op de linkerperceelsgrens afdoende afscherming biedt, zodat ook voor deze woning de PM2,5-stofhinder verwaarloosbaar is; dat, zoals eerder aangetoond, ook de windbreak wall en het vegetative screen positieve effecten hebben naar de uitstoot van stof toe;

Overwegende dat de ammoniakdepositie van het bedrijf deze invloed uitoefent op de verzuring van de omgeving; dat het MER stelt dat onderhavige inrichting een significant negatieve bijdrage levert aan de verzuring van het kasteelpark, de kapvlakte en de zuidrand van het Buggenhouts Bos, die ten noorden van het bedrijf zijn gelegen;

Overwegende dat het MER stelt dat uitvoeringsalternatief 1 het minste verzuring zal veroorzaken; dat dan immers in de noordwestgevels van de nieuwbouwstallen lengteventilatoren zullen worden voorzien; dat ook hier wordt verwezen naar de windbreak walls en de vegetative screens;'

Op dit advies steunt de minister de bestreden besluitvorming.

De minister steunt terzake tevens op de 'literatuur', nl, op drie - Amerikaanse - studies die aan verzoekende partij voor het eerst in januari 2010 werden kenbaar gemaakt.

38. Het behoeft geen toelichting dat de rechten inzake openbaar onderzoek en administratief beroep in hoofde van verzoekende partij op deze wijze volledig zijn verschalkt.

Als deze essentiële informatie in de aanvraagprocedure kan worden opgeworpen, dan moet dit gebeuren door de aanvrager, nl, in het kader van het gemotiveerd voorstel.

Het gaat niet op om al deze essentiële informatie, zonder dewelke de aanvraag niet kon worden goedgekeurd, na het openbaar onderzoek, en zelfs na de administratieve beroepstermijn, ter sprake te brengen.

39. Immers, in die hypothese dat de aanvrager wél een gemotiveerd voorstel op grond van de in het ministerieel besluit in aanmerking genomen gegevens zou hebben geformuleerd, had verzoekende partij wél de mogelijkheid gehad om de onjuistheid van deze gegevens tijdens de administratieve procedure aan te tonen.

Verzoekende partij zou dan immers de mogelijkheid hebben gehad om het gemotiveerde voorstel onmiddellijk te onderwerpen aan een onderzoek door een in de discipline lucht erkende deskundigen.

Dit zou de besluitvorming enkel ten goede komen. Zo blijkt bijvoorbeeld uit het analyserapport van de in de lucht erkende deskundige van VITO - een rapport van 8 bladzijden - dat het ministeriële besluit steunt op een manifest onjuiste en lacunaire beoordeling (nog terzijde gelaten dat het onduidelijk is waarom de minister dit rapport zonder meer terzijde heeft geschoven).

De VITO-deskundige in de discipline lucht beoordeelt de kwestie immers als volgt :

'Enkele mogelijke milderende maatregelen worden omschreven, met voor elk van deze maatregelen in het kort enkele gekende voor- en nadelen,... Voor de biofilter en de biowasser (die beide echter geen BBT zijn) worden de gekende geurreductiementen weergegeven. Voor de windbreak walls en de vegetatieve schermen wordt vermeld dat het geurreducerend effect moeilijk kwantitatief te bepalen is en dat bijkomend onderzoek nodig is. Toch wordt vermeld dat de installatie van de windbreak walls en vegetatieve schermen aangewezen is rondom het bedrijf.

Voor de beschreven milderende maatregelen worden geen bijkomende waarderingspunten gegeven aan de drie uitvoeringsalternatieven.

Enkele bedenkingen bij de voorgestelde milderende maatregelen zijn:

- de windbreak walls en de vegetatieve schermen worden als meest aangewezen omschreven. Nochtans veroorzaken deze maatregelen, zoals eveneens vermeld in het MER, geen emissiereductie. Bovendien zijn dergelijke systemen niet gecertificeerd en zijn in België of in de ons omringende landen geen situaties gekend waarin deze maatregelen toegepast worden. Ook is het geurreducerend karakter niet bewezen, zijn de systeemvereisten nergens omschreven en wordt nergens eenduidig omschreven aan welke (uitvoerings)voorwaarden deze systemen moeten voldoen om de geurhinder voldoende te reduceren.

- de alternatieve maatregelen worden niet bekeken of als te duur (en dus geen BBT) afgedaan. Nochtans wordt in de ons omringende landen (bv. Nederland) ook in pluimveestallen meermaals gebruik gemaakt van chemische wassers en combiwassers, die een geurreductie van 30 tot 40 % opleveren (en ammoniakreductie van 90 %). Het werkingsprincipe van deze systemen is uitgebreid onderzocht en de te behalen geurreductie is goed gekend. Het gebruik van deze systemen is volledig beschreven in documenten die de eisen aan en de richtlijnen voor de uitvoering en het gebruik van dergelijke luchtwassystemen (o.a. in de pluimveestallen) beschrijven. De documenten dienen om een goede uitvoeringspraktijk te bevorderen.'

De aanvullende nota dd. 13 mei 2009 wordt in de studie van VITO geanalyseerd als volgt :

'Het plaatsen van de voorgestelde systemen kan inderdaad een gunstig effect hebben op de geurwaarneming in de omgeving, doch op basis van de beschikbare informatie in verband met deze systemen kan niet afgeleid of dit effect voldoende zal zijn voor het beperken van de geurhinder in de omgeving. Terecht wordt in de nota gesteld dat momenteel geen voldoende wetenschappelijke benadering bestaat om aan deze maatregelen een waarderingsscore toe te kennen. Toch wordt een score van minstens 50 punten toegekend.

Het toekennen van deze puntenscore is arbitrair en niet voldoende gemotiveerd; de deskundige erkent zelf dat hij dit wetenschappelijk niet kan onderbouwen. Hij gebruikt geen enkele gekalibreerde maatstaf die tegensprekelijk door een andere deskundige kan worden toegepast, m.a.w. een andere deskundige zou aan het gebruik van windbreak walls

en vegetatieve schermen minder (of zelfs nul) waarderingspunten kunnen toekennen.

Enkele redenen waardoor een lager aantal punten zou toegekend kunnen worden aan het voorgestelde systeem zijn:

- in Vlarem II worden bij het toekennen van waarderingspunten geen punten toegekend voor systemen die buiten de stal gelegen zijn en de werkelijke emissie niet verminderen.

- bij het toekennen van waarderingspunten aan pluimveestallen worden de eerste punten gemakkelijk toegekend (bijvoorbeeld: 60 punten voor het gebruik van een strooiselvloer, 40 punten voor het gebruik van een verticale uitstoot minder dan 0,5 m boven de nok, zonder pet,...). Voor de hoogste waarderingspunten dienen echter grote inspanningen geleverd te worden om de emissie zelf te reduceren (bijvoorbeeld: 110 punten voor het gebruik van een mechanisch verluchtingssysteem aangesloten op een installatie ter bestrijding van de geur-hinder).

- in de milieuvergunning van veestallen wordt soms een groenscherm, of vegetatief scherm, opgelegd. Dit leidt echter niet tot een korting op de afstands-regels of een toekenning van bijkomende waarderingspunten. Om deze reden zou een deskundige nul punten kunnen toewijzen aan dergelijke systemen.

- windbreak walls kunnen op grote schaal en grote afstand eventueel voor een betere verspreiding van de lucht zorgen (zoals bijvoorbeeld in de VS waar totaal verschillende bedrijven en een verschillende landschappelijke ordening bestaat). Op kortere afstanden (zoals in Vlaanderen) is echter bekend dat obstakels tot 'downwash' kunnen leiden en een verslechtering van de geursituatie kunnen veroorzaken. Dit zou kunnen leiden tot een afname van de toe te kennen waarderingspunten (negatieve punten).

- door het bedrijf te omsluiten met een windbreak wall, kan bij bepaalde meteosituaties het risico bestaan dat de verspreiding verhinderd wordt en dat een 'stankpoel' ontstaat waaruit af en toe zeer geconcentreerde stankvlagen ontsnappen, die ernstige geurhinder kunnen veroorzaken.

- wanneer, door de ruimtelijke ordening, de windbreak wall niet het hele bedrijf kan omsluiten en niet op de optimale plaatsen kan worden neergezet, riskeert een suboptimale configuratie van de met geur beladen lucht in bepaalde richtingen te kanaliseren, i.p.v. hem te doen opstijgen, waardoor een verslechtering van de geursituatie in de windafwaarts gelegen zone kon verwacht worden.

Voor het toekennen van 50 waarderingspunten aan de windbreak walls en vegetatieve schermen is dus onvoldoende informatie beschikbaar. Het toekennen van deze punten gebeurt overigens best op basis van wetenschappelijk onderzoek door een erkende instantie die bevoegd is om waarderingspunten toe te kennen op basis van o.a. uitgevoerd onderzoek, uitgevoerde metingen,... (bijvoorbeeld ILVO) en niet door een erkend deskundige in de discipline bodem.'

Er is geen reden om hierover anders te oordelen, wanneer er 45 waarderingspunten worden toegekend.

Ook de zgn. 'literatuur' waarvan sprake in de bestreden beslissing, geeft geen steun aan de ministeriële besluitvorming :

- Rapport van Malone (2008)

Volgens dit rapport zou een 6, 7 m brede buffer een ammoniakemissiereductie tot 54%, een stofreductie tot 56% en een geurreductie tot 26% kunnen opleveren, afhankelijk van de windrichting. Essentieel hierbij is dat de buffer de integrale inrichting omringt. Malone stelt dat zo'n buffer slechts een beperkt geurreducerend effect heeft.

In de zaak van VAN MEERVENNE is er enkel sprake van een 3 meter brede buffer, die het terrein slechts gedeeltelijk omringt.

- Rapport van NRCS (National Resources Conservation Service) Missouri (2004)

Het uitgangspunt van dit rapport is dat een visueel groen scherm op zich geen oplossing is voor geurhinder, maar het bedrijf wel visueel kan afschermen. Deze studie wijst erop dat het scherm moet gesloten zijn. Opmerkelijk is dat precies de installatie van een biofilter in een windbreak wall aangeraden wordt (...)

- Rapport van Ullman (2005)

Ullman wijst op de afwezigheid van onderzoek inzake windbreak walls. In deze omstandigheden kan men eigenlijk enkel 'speculeren' over de potentiële geurbeperkende kwaliteiten van een windbreak wall, aldus Ullman. Volgens één enkele simulatie zou een windbreak wall een geurreductie kunnen verwezenlijken van 26 tot 92%, maar blijkbaar steunt deze simulatie niet op empirisch onderzoek. Het onderzoek van Ford en Riskowski heeft daarentegen een beperkt geurreducerend effect van zo'n wall vastgesteld (...).

Aldus blijkt dat de minister een wel bijzonder selectieve lezing uit de 'literatuur' maakt. De conclusies die de minister laat steunen op de 'literatuur' vinden in werkelijkheid geen enkele steun in die 'literatuur'".

7.2. De verwerende partij antwoordt dat de verbods- en afstandsregels van artikel 5.9.5.3., § 5, van Vlarem II niet van toepassing zijn op de inrichting in kwestie omdat ze als bestaand moet worden beschouwd, dat artikel 5.9.5.1 van hetzelfde besluit evenmin van toepassing is, dat de exploitant derhalve geen gemotiveerd voorstel omtrent het aantal waarderingspunten diende te doen, dat zij als een zorgvuldige overheid de hypothese heeft willen onderzoeken waarbij de betrokken inrichting onderworpen zou zijn aan de vestigingsregels van Vlarem II, dat zij daarbij over een ruime discretionaire bevoegdheid beschikt die nog groter is wanneer het de beoordeling van nieuwe technieken betreft, dat de verzoeker vraagt dat de Raad van State zou overgaan tot een beoordeling van de verscheidene hinderaspecten, dat inzonderheid wordt gevraagd te onderzoeken of de bevindingen van de door de verzoeker aangestelde deskundige correcter zijn dan deze van de diverse adviesverlenende overheidsorganen, dat haar beoordeling van de milderende maatregelen voor de geurhinder niet als kennelijk onredelijk

kan worden beschouwd, dat bij het openbaar onderzoek de rechten van derden niet werden geschonden omdat zij perfect op de hoogte waren van het voorwerp van de vergunningsaanvraag en de wijze waarop deze zou tot stand komen, dat de aanvraag niet werd gewijzigd doch slechts bijzondere voorwaarden werden opgelegd ter bescherming van het leefmilieu en de omwonenden, zodat het belang van de verzoeker om deze maatregelen te bestrijden in vraag kan worden gesteld.

7.3. In zijn memorie van wederantwoord stelt de verzoeker dat uit de bestreden beslissing blijkt dat de vergunning betrekking heeft op een nieuwe inrichting, dat zulks ook vanzelfsprekend is aangezien de volledige sloop van de bestaande exploitatiegebouwen een voorwaarde is voor de tenuitvoerlegging van de bestreden vergunning, dat de discussie omtrent het nieuwe dan wel bestaande karakter van de inrichting de grond van de zaak raakt en bijgevolg geen uitstaans heeft met het belang bij het middel, dat in de aanvraag geen sprake is van de techniek van een windbreak wall en een groenscherm, dat deze technieken voor het eerst worden toegelicht in een zogenaamd simulatieplan en als dusdanig ook niet aan het openbaar onderzoek zijn onderworpen.

7.4. De eerste tussenkomende partij werpt op dat het middel niet-ontvankelijk is bij gebrek aan belang in hoofde van de verzoeker. Het gegrond bevinden van de in het middel geformuleerde kritieken met betrekking tot de toekenning van het aantal waarderingspunten, zou voor de verzoeker geen concreet voordeel opleveren omdat de vergunningsaanvraag niet verplicht getoetst moet worden aan de verbods- en afstandsregels van Vlarem II.

7.5. Ten gronde zet de eerste tussenkomende partij uiteen dat zij in haar vergunningsaanvraag heeft gekozen voor het zogenaamde uitvoeringsalternatief 1, zoals onderzocht in het MER-rapport, en met de aldaar voorgestelde milderende maatregel om een windbreak wall en een groenscherm te voorzien. Zij schrijft in haar toelichtende memorie tot tussenkomst :

"(...)De windbreak wall bestaat in essentie uit grote kubusvormige kolommen die tegen de noordwestelijke gevel van de stallen worden gebouwd,

en die dienen als 'opvangbak' voor de geëmitteerde stallucht. Eens de stallucht in deze windbreak wall is terecht gekomen, wordt de stallucht verticaal geëmitteerd in de omgevingslucht. De windbreak wall is aangeduid op de 3D simulatie van de nieuwe toestand na bouw van de stallen.

Dit alternatief is in de aanvraag technisch beschreven op blz. 27 van de vergunningsaanvraag wat betreft de toekenning van de waarderingspunten. Uit deze beschrijving blijkt dat er 60 punten kunnen worden toegekend aan de stallen op basis van het gekozen huisvestingssysteem (strooiselvloer), 50 punten m.b.t. het gekozen ventilatiesysteem (vertikale uitstoot > 0,5 m boven de nok, zonder pet) en 50 punten wat betreft het gekozen mestopslagsysteem (meer bepaald de onmiddellijke afvoer van de mest van het bedrijf).

Dit alles brengt het totaal aantal punten op 160 waarderingspunten. Deze toekenning van waarderingspunten is gebeurd aan de hand van art. 5.9.5.1 en 5.9.2.5.2 van Vlarem II. Op basis van deze bepalingen geldt het volgende : (...).

Op basis van het bovenstaande kan worden afgeleid dat er in de aanvraag van tussenkomende partij dus niet wordt afgeweken van de actuele waarden die Vlarem II voorziet voor pluimveestallen. (...)

De stelling van verzoekende partij dat het principe van de windbreak-wall en het vegetatief scherm niet zou zijn gewaardeerd, doet om die reden volstrekt niet ter zake. Tussenkomende partij heeft in de aanvraag niet anders gedaan dan louter toepassing gemaakt van de waarderingspunten zoals opgenomen in art. 5.9.5.2. Vlarem II.

Dit systeem is nooit gewijzigd, en is uiteindelijk ook vergund door de thans bestreden beslissing. (...) Aangezien deze verticale kolommen worden geconstrueerd tot boven de 0,5 meter boven de stalnok en deze niet voorzien zijn van een afdekking (pet), kunnen zij worden aangemerkt als verticale uitstoot zonder pet > 0,50 meter boven de stalnok die conform Vlarem II gewaardeerd zijn met 50 punten.

In de aanvraag is tussenkomende partij ervan uitgegaan dat de ventilatie gelijkwaardig was aan een systeem met verticale uitstoot boven de nok. Om die reden heeft tussenkomende partij een waardering van 160 punten toegekend aan het door haar toegepaste systeem in de aanvraag :

'De verluchting in de vleeskippenstallen gebeurt via mechanische ventilatie, meer dan 0,50 meter boven de nok. Tevens is er een noodventilator in de achtergevel voorzien. Er is geen opslag van mest. Na iedere toom wordt de mest onmiddellijk afgevoerd naar een verwerkingsinstallatie of geëxporteerd conform de wettelijke bepalingen ter zake.'

De door verzoeker ingeroepen schending van het gelijkheidsbeginsel is om die reden alleen al manifest niet ernstig. Tussenkomende partij doet in casu niets anders dan toepassing maken van de vigerende waarderingspunten in het Vlarem II. Er is geen afwijking van het Vlarem II. Het spreekt voor zich dat tussenkomende partij geen extra motivering dient toe te voegen aan haar aanvraag indien blijkt dat zij enkel toepassing maakt van de vigerende waarderingsregels van Vlarem II.

Uit het advies van de afdeling milieuvergunningen is gebleken dat zij het door tussenkomende partij gekozen systeem niet wil aanvaarden als zijnde een systeem met verticale uitstoot zonder pet (> 0,50 meter boven de stalnok). In dit

advies wordt enkel gesteld dat de puntentelling niet correct zou zijn en dit om reden dat er in de MER een lagere puntentelling was toegekend aan het stalsysteem waarvoor de tussenkomende partij heeft geopteerd.

Naar aanleiding van de discussie met de afdeling milieuvergunningen is door de coördinator van de MER van de tussenkomende partij een toelichting overgemaakt aan de deputatie. (...)

Deze toelichting voert geen enkele wijziging door van het door verzoekende partij aangevraagde ventilatiesysteem, maar geeft aan de leden van de provinciale milieuvergunningscommissie enkel een verduidelijking m.b.t. het gekozen systeem en de concrete werking van het windbreak-wall systeem. Uit deze toelichting blijkt zeer duidelijk dat het in essentie gaat om een ventilatiesysteem met verticale uitstoot via verticale kubusvormige bakken. Op dit wijze wordt ook de puntentelling voor de waardering van het systeem in toepassing van art. 5.9.5.2 Vlarem II.

Verzoekende partij slaat de bal volledig mis waar hij stelt dat er met de betreffende nota plots een wijziging van het systeem zou zijn doorgevoerd na openbaar onderzoek. Er is niets gewijzigd. Verzoekende partij kon van in den beginne kennis nemen van de door tussenkomende partij gehanteerde waarderingspunten. Deze zijn nooit gewijzigd na het openbaar onderzoek. Ook het ventilatiesysteem zelf is niet gewijzigd of toegevoegd na het openbaar onderzoek.

Het is niet omdat verzoekende partij klaarblijkelijk pas voor het eerst in de fase van het administratief beroep heeft vastgesteld dat de puntentelling voorwerp van de discussie uitmaakte tussen tussenkomende partij en de afdeling milieuvergunningen (een discussie waarin de afdeling milieuvergunningen het standpunt van tussenkomende partij overigens is bijgetreden), en verzoekende partij zich pas voor het eerst in deze discussie heeft gemengd in de fase van het administratief beroep, dat hij hiertoe niet eerder de kans zou hebben gehad. Alle vereiste gegevens waren beschikbaar in het aanvraagdossier. Noch de aanvraag, noch de MER is aan enige wijziging onderworpen na het houden van het openbaar onderzoek. Er is enkel een verduidelijking gebeurd door de erkende deskundige m.b.t. de berekening van de waarderingspunten. Het feit dat deze deskundige verwijst naar een drietal wetenschappelijke publicaties, is evenmin van aard om aan deze toelichting het karakter van een essentiële wijziging van de aanvraag te kunnen toedichten. De wijze van exploitatie, en meer bepaald het door tussenkomende partij gekozen ventilatiesysteem, is nooit gewijzigd sedert het indienen van de aanvraag.

(...)

Klaarblijkelijk heeft de argumentatie van de erkende deskundige van tussenkomende partij de deputatie overtuigd. Omtrent deze discussie stelt de deputatie, na gunstig advies van de provinciale milieuvergunningscommissie, het volgende in haar besluit m.b.t. de puntentelling :

'Het ingediende dossier (uitvoeringsalternatief 1) kreeg in het MER 120 waarderingspunten. Daarom zou conform artikel 5.9.5.3, §5 van Vlarem II de exploitatie van deze inrichting met meer dan 80.000 stuks pluimvee verboden zijn.

In de milieuvergunningsaanvraag geeft men echter voor uitvoeringsalternatief 1 een aantal waarderingspunten van 160.

Daarom werd aan de exploitant een verduidelijking van de berekening van het aantal waarderingspunten gevraagd: 60 punten worden gegeven aan de strooiselvloer, 50 punten omdat er geen opslag van mest is (telkens de hoogst mogelijke score) en 50 waarderingspunten worden gegeven aan het ventilatiesysteem. Het gaat hier om een stalsysteem met lengteventilatie in combinatie met de toepassing van een windbreak wall, hier uitgewerkt onder de vorm van een dubbel scherm, m.n. een vaste wand gecombineerd met een hoog opgroeiend groenscherm (zoals trouwens aanbevolen in het MER) (zie ook verslag van het onderzoek).

Het systeem is een combinatie van windsnelheidsdaling, 'drop out', stofvang en finaal toch verticale en turbulente uitstoot. In de puntenscore leidt dit tot een performantie die minstens groter is dan deze van een mechanische verticale uitstoot op 0,5 meter boven de nok zonder pet op de koker (score groter dan 40 stalpunten). De toekenning van 50 waarderingspunten aan de lengteventilatie in combinatie met de windbreak wall is dus realistisch.

In art. 5.9.5.1 van Vlarem II is trouwens bepaald dat voor nieuwe systemen, die niet in deze tabel voorkomen (bedoeld wordt de tabel waarbij aan stalsystemen, ventilatiesystemen... waarderingspunten toegekend worden), de aanvrager steunend op een gelijkwaardige benadering als deze van voormelde tabel, een gemotiveerd voorstel kan doen van bepaling van het aantal punten. Dit voorstel kan gevoegd worden bij het milieuvergunningsdossier.

Op basis van de door de exploitant overgezonden toelichting kan het voorgestelde stalsysteem met windbreak wall bijgevolg aanvaard worden en kan gesteld worden dat de hinder voor de omgeving tot een aanvaardbaar niveau zal beperkt blijven.'

De gewestelijke milieuvergunningscommissie en de verwerende partij vellen een gelijkkluidend oordeel over de discussie m.b.t. de waarderingspunten :

'Overwegende dat de aanvraag een berekening omvat van het aantal waarderingspunten van de nieuwe pluimveestallen (drie identieke stallen qua uitvoering); dat de volgende resultaten worden bekomen:

- strooiselvloer: 60 punten;
- verticale uitstoot > 0,5 meter boven nok, zonder pet: 50 punten;
- geen mestopslag (onmiddellijke afvoer): 50 punten;

dat dit een totaal betekent van 160 waarderingspunten per stal, en dus conform de bepalingen van artikel 5.9.5.2.1°, c), van titel II van het VLAREM, 160 waarderingspunten voor de inrichting; dat het MER er evenwel van uitgaat dat er voor de nieuwe stallen slechts een aantal waarderingspunten van 120 geldt per stal (mechanische verluchting via zijdelingse uitstoot (10 punten) in plaats van een verticale uitstoot); dat er hierbij evenwel geen rekening werd gehouden met de milderende maatregelen voor de geurproblematiek die het MER voorstelt; dat, zoals eerder gesteld, het aantal waarderingspunten van de inrichting minimaal 151 moet bedragen; dat deze anomalie reeds werd opgemerkt in eerst aanleg; dat er daartoe een addendum bij het MER werd opgemaakt door een erkend MER-deskundige, teneinde het precieze aantal waarderingspunten te kennen van de nieuw te bouwen stallen met de bijhorende milderende

maatregelen, op basis van het laatste lid van artikel 5.9.5.1, §1, van titel II van het VLAREM;

Overwegende dat de geplande uitvoering van de nieuwbouwstallen gebruik zal maken van lengteventilatie in combinatie met een brede verticale wand en groenschermbank;

Overwegende dat een brede verticale wand volgens het 'windbreak wall-concept' op 3 tot 6 meter, dwars op de uitlaten van de lengteventilatoren wordt geplaatst; dat de hoogte afhankelijk is van de stalhoogte, maar minstens drie meter bedraagt; dat ze meestal worden uitgevoerd met een zelfde hoogte als de muren van de stal; dat deze wand langs de zijkant wordt afgesloten, zodat een soort opvangbak ontstaat;

Overwegende dat de werking van een groenschermbank op dezelfde principes berust als 'de windbreak wall' (dispersie, verdunning, assimilatie en opvang); dat volgens het addendum bij het MER het groenschermbank idealiter twee tot drie boomrijen breed is (5 tot 7 meter) en bestaat uit streekeigen boomsoorten met een zo groot mogelijk bladoppervlakte; dat het groenschermbank op minstens 15 meter van de uitlaten van de lengteventilatoren moet worden geplaatst;

Overwegende dat het addendum bij het MER stelt dat de aanleg van schermen voor het breken van de ventilatiestroom ingrijpender is dan verticale ventilatie die met waarderingspunten is opgenomen in de regelgeving :

- met betrekking tot het creëren van turbulentie en windsnelheidsdaling waardoor er meer uitval van fijn stof met geurcomponenten in de onmiddellijke omgeving van de windbreak wall zal zijn; deze uitval is naar verwachting gevoelig groter dan de verticale ventilatiesystemen met of zonder pet;

- met betrekking tot de opvang van stof en geurcomponenten door de vaste wand en het groenschermbank;

- doordat de luchtstroom overheersend verticaal wordt gestuurd en op een turbulente wijze, gebeurt er ook vermenging van de gasvormige emissies in de hogere luchtstromen;

dat daarom voor de inplanting van de brede verticale wand 45 waarderingspunten worden voorgesteld, wat het totaal aantal waarderingspunten voor de inrichting brengt op 155 (met de strooiselvloer en het feit dat er geen mestopslag is), en dus meer is dan 151; dat zodoende kan worden gesteld dat de inrichting met windbreak wall voldoet aan de vestigingsregels;

Op basis van het bovenstaande is de verwerende partij de mening toegedaan dat wel degelijk meer dan 151 waarderingspunten kunnen worden toegekend.

Anders dan hetgeen verzoekende partij voorhoudt in de toelichting bij het tweede middel, is het niet zo dat de aanvraag geen motivering zou bevatten of dat de puntentelling pas later zou zijn toegevoegd. Het bovenstaande citaat bewijst het tegendeel. Verzoekende partij toont niet aan op welk punt de bovenvermelde motivering feitelijk onjuist of onvoldoende draagkrachtig zou zijn.

Er is enkel een verduidelijking van de puntentelling geweest door de MER-coördinator. Uit de aanvraag blijkt dat tussenkomende partij ervan uitging dat zij in casu toepassing maakt van een systeem gelijk(w)aardig aan verticale uitstoot zonder pet > 0,50 meter. Om die reden kon aan het ventilatiesysteem van tussenkomende partij wel degelijk een score van 50 punten worden toegekend. Dit verklaart de puntentelling van 160 punten in de vergunningsaanvraag. De verwerende partij is klaarblijkelijk na onderzoek tot de bevinding gekomen dat dit aantal punten lager dient te zijn dan 160 punten, maar meer dan 151. Verwerende partij heeft zich hierbij gebaseerd op het advies van de afdeling milieuvergunningen en van de gewestelijke milieuvergunningscommissie. Om die reden is de thans bestreden beslissing afdoende gemotiveerd.

Volledigheidshalve dient opgemerkt dat de gemotiveerde puntentelling in toepassing van art. 5.9.5.1., § 2 Vlare II niet dient te voldoen aan de voorwaarden vermeld in art. 1.2.2. Vlare I. Het betreffende schrijven van de MER-coördinator van tussenkomende partij is immers geen aanvraag tot afwijking, maar een loutere verduidelijking van de werking van het systeem en de waardering van dit systeem volgens art. 5.9.5.1. Vlare II. Op basis van deze toelichting heeft de verwerende partij, zoals gezegd, geoordeeld dat er een voldoende aantal waarderingspunten (meer dan 151) konden worden toegekend.

Het is niet omdat de VITO-deskundige een andere mening is toegedaan dan de verwerende partij, dat er om die reden automatisch sprake zou zijn van een schending van art. 5.9.5.1. Vlare II of van de formele motiveringsplicht. De bestreden beslissing vindt immers uitdrukkelijk steun in het gelijkluidend advies van de gewestelijke milieuvergunningscommissie en in het advies van de afdeling milieuvergunningen. Met de verwijzing naar het betreffende deskundigenonderzoek neemt verzoekende partij dus niet zozeer de motivering van de bestreden beslissing op zich op de korrel, maar richt zij haar pijlen op de motieven die aan deze motivering ten grondslag liggen. Het is vanuit het oogpunt van de motiveringsplicht echter voldoende dat de bestreden beslissing duidelijk en omstandig de redenen doet kennen die haar verantwoord en waaruit kan worden afgeleid waarom de in beroep verdedigde stellingen niet werden aangenomen. (...)

De verwerende partij heeft in de bestreden beslissing na onderzoek van de beroepsargumenten van verzoeker geoordeeld dat aan de aanvraag van tussenkomende partij 155 waarderingspunten kunnen worden toegekend. Zij heeft deze keuze/waardering gemotiveerd, met verwijzing en na vergelijking van de bestaande stalsystemen. Het is niet omdat VITO een andere mening is toegedaan dat de beoordeling door de afdeling Milieuvergunningen en de gewestelijke milieuvergunningscommissie feitelijk onjuist of kennelijk onredelijk zou zijn. De bestreden beslissing kan zodoende volstaan met verwijzing naar de betreffende adviezen om de puntenscore van 155 waarderingspunten te verantwoorden. Er dient overigens te worden benadrukt dat de kritieken van VITO op de toekenning van de waarderingspunten werden ter kennis gebracht aan de verwerende partij op het ogenblik dat de beroepstermijn van 30 dagen reeds ruimschoots was verstreken. De verwerende partij diende in principe dan ook geen enkele rekening te

houden met de aldaar opgenomen argumenten gelet op het laattijdig en dus onontvankelijk karakter van deze beroepsgrievens.

(...) De puntentelling die volledig kadert in een toetsing van de aanvraag van tussenkomende partij aan de verbods- en afstandsregels, doet om die reden dan ook niet ter zake. In zoverre er in deze context al sprake zou zijn van motiveringsgebreken, dient dus opgemerkt dat deze motiveringsgebreken betrekking hebben op overtollige motieven in de bestreden beslissing, en om die reden geen aanleiding kunnen geven tot een gegrond middel, dat de vernietiging van de bestreden beslissing kan verantwoorden".

7.6. De tweede tussenkomende partij laat gelden wat volgt :

"Verzoekster tot tussenkomst moet vaststellen dat verzoeker, klaarblijkelijk, zich niet de moeite getroost heeft om de motivering van het bestreden besluit met betrekking tot de toepassing en de berekening van de afstandsregels na te lezen, vooraleer zich in eindeloze bespiegelingen terzake te storten.

Het bestreden besluit bevat met betrekking tot de toepasselijkheid van de afstandsregels en de berekening ervan, de volgende passus:

'Overwegende dat de inrichting sinds 19 januari 1978 vergund is voor het houden van 130.000 vleeskippen; dat het derhalve een bestaande inrichting betreft, die tot nu toe geen uitbreidingen van meer dan 100% heeft ondergaan; dat, gelet op de bepalingen van artikel 3.2.2.1 en 3.2.2.2 van titel II van het VLAREM, de vestigingsregels niet van toepassing zijn op de inrichting;

Overwegende dat het evenwel gepast is om, gelet op de volledige afbraak van de huidige stallen, de bouw van drie nieuwe stallen en de grootschaligheid van de inrichting (waardoor deze m.e.r.-plichtig is en een GPSV-inrichting betreft), de inrichting toch te toetsen aan de toepasselijke verbods- en afstandsregels van artikel 5.9.5.3, §5, van titel II van het VLAREM; (...)'

Verzoeker beweert in zijn verzoekschrift wel - zijdelings- dat de exploitatie van de BVBA Van Meervenne geen 'bestaande inrichting' in de zin van Vlare II zou zijn, maar staat deze bewering verder niet.

Nochtans was de Minister gelet op de vergunningshistoriek van de inrichting (zie tevens het feitenrelaas) terecht van oordeel dat het gaat om een bestaande inrichting.

Art. 3.2.1.1. Vlare II bepaalt uitdrukkelijk dat de afstandsregels die in Vlare II worden vastgelegd principieel niet van toepassing zijn op bestaande inrichtingen, en dit zelfs niet bij de hernieuwing van de vergunning. Art. 3.2.2.2., §2 Vlare II bepaalt bovendien dat bij verandering van een bestaande inrichting de afstandsregels evenmin gelden voor bestaande bedrijven indien deze verandering (bv. een uitbreiding) minder dan 100 % bedraagt.

Volgens de definitie van art. 1.1.2. Vlare II wordt met een 'bestaande inrichting' bedoeld:

Tenzij anders in de bepalingen (met inbegrip van de andere definities) van dit besluit vermeld, de ingedeelde inrichtingen of onderdelen van ingedeelde inrichtingen:

-waarvoor de exploitatie op 1 januari 1993 was vergund, of waarvoor vóór 1 september 1991 een vergunningsaanvraag is ingediend (...)

Het is in toepassing van deze bepalingen dat verwerende partij - terecht - stelt dat de litigieuze pluimveehouderij een bestaand bedrijf betreft waarop de afstandsregels geen toepassing vinden. Immers werd voor de pluimveehouderij reeds exploitatievergunning afgeleverd bij Besluit van de Deputatie Vlaams-Brabant op 9 januari 1978. Voordien was op 11 september 1969 al een bouwvergunning afgeleverd voor het oprichten van de gebouwen.

De door de Minister gemaakte beoordeling omtrent het bestaand karakter van de inrichting wordt door verzoeker slechts in een voetnoot van zijn verzoekschrift op bijzonder summiere en totaal ongeloofwaardige wijze in twijfel getrokken. In de mate dergelijke voetnoot al als een volwaardig 'middel' zou kunnen beschouwd worden (*quod certe non*), wordt er hierna op gerepliceerd.

Verzoeker voert aan dat geen sprake meer zou zijn van een bestaande inrichting omdat de aanvraag ertoe zou strekken de bestaande gebouwen volledig te vervangen. Dit laatste heeft echter geen enkele relevantie. Het Vlarem bepaalt uitdrukkelijk in welke omstandigheden een aanvraag ertoe kan leiden dat een bedrijf niet langer als 'bestaand' kan beschouwd worden, nl. bij wijziging, uitbreiding of toevoeging van meer dan 100%. Dit laatste is thans onmiskenbaar niet het geval, daar de capaciteit behouden blijft op het reeds vergunde niveau. Een loutere hernieuwing van een bestaande vergunning wordt uitdrukkelijk niet beschouwd als een 'nieuwe' vergunning die de toepasselijkheid van de afstandsregels met zich zou kunnen brengen. Het feit dat eveneens een stedenbouwkundige vergunning voorligt tot modernisering van de gehele site, wijzigt aan voormelde beoordeling op het vlak van de afstandsregels vastgelegd in Vlarem II niets.

Het is derhalve slechts 'ten overvloede', in het kader van haar discretionaire beoordeling van de hinder die samenhangt met de exploitatie, dat verwerende partij de afstandsregels toch toepast op de aanvraag. Het komt Uw Raad in beginsel niet toe terzake zijn eigen beoordeling in de plaats van deze van het bestuur te stellen.

De bespiegelingen van verzoeker over de wijze waarop zgn. in het aanvraagdossier reeds een voorstel tot afwijking had moeten geformuleerd worden, doen volstrekt niet terzake. Het betreft hier immers een bestaande inrichting die, strikt genomen, niet onderworpen is aan de afstandsregels.

Wat de concrete toetsing van de aanvraag aan de afstandsregels betreft, dient opgemerkt dat - in tegenstelling tot wat verzoeker aanvoert - de uitvoeringswijze van de stallen tijdens de aanvraagprocedure kennelijk niet gewijzigd werd. Reeds in de aanvraag was sprake van het uiteindelijk ook vergunde principe van een zgn. windbreak wall en een groenscherm.

In de aanvraag werd ervan uitgegaan dat het gebruik van deze technieken, in combinatie met het gebruik van een strooiselvloer en de afwezigheid van een mestopslag een totale waardering van 160 punten zou opleveren. In de aanvraag werd de techniek van een windbreak wall en een groenscherm gekwalificeerd

als een zgn. verticale uitstoot zonder pet als bedoeld in art. 5.9.5.1 §1 Vlarem II. Naar aanleiding van een betwisting in het advies van AMV in eerste aanleg bleek echter dat een zgn. windbreak wall en een groenscherm niet evident aanvaardbaar zouden zijn als een zgn. verticale uitstoot zonder pet. Naar aanleiding daarvan werden aan het aanvraagdossier toelichtingen toegevoegd door de aanvrager omtrent de effecten van deze geurhinderbestrijdingstechnieken. Het aanvraagdossier zelf is echter nooit aangepast. De rechtspraak waarnaar verzoeker in zijn middel verwijst sluit geenszins uit dat een aanvrager zich in de loop van de vergunningsprocedure verweert tegen bezwaren of ongunstige adviezen, zolang dit verweer hem maar niet noopt tot een aanpassing van zijn aanvraagdossier. Dit geldt des te meer indien de belanghebbenden achteraf nog voldoende de kans hebben gekregen om, in het kader van een administratief beroep, hun standpunt over de gegeven toelichtingen kenbaar te maken.

De kwestie van de puntenwaardering werd uiteindelijk door verwerende partij getrancheerd, en voor de door de aanvrager voorgestelde concepten werden uiteindelijk 45 waarderingspunten toegekend. Het bestreden besluit vervolgt immers op de hierboven geciteerde passus:

'dat de inrichting, indien de vestigingsregels wel van toepassing zouden zijn, minimaal 151 waarderingspunten moet hebben om te mogen exploiteren en dat het dichtste hindergevoelig gebied op minstens 300 meter moet gelegen zijn van elke stal en/of opslag van dierlijke mest of mengmest van de inrichting; dat het dichtste woonuitbreidingsgebied gelegen is op een afstand van circa 800 meter van de inrichting;

Overwegende dat de aanvraag een berekening omvat van het aantal waarderingspunten van de nieuwe pluimveestallen (drie identieke stallen qua uitvoering); dat de volgende resultaten worden bekomen;

- strooiselvloer; 60 punten;

- verticale uitstoot > 0,5 meter boven nok, zonder pet: 50 punten;

- geen mestopslag (onmiddellijke afvoer); 50 punten;

dat dit een totaal betekent van 160 waarderingspunten per stal, en dus conform de bepalingen van artikel 5.9.5.2.1°, c), van titel II van het VLAREM, 160 waarderingspunten voor de inrichting; dat het MER er evenwel van uitgaat dat er voor de nieuwe stallen slechts een aantal waarderingspunten van 120 geldt per stal (mechanische verluchting via zijdelingse uitstoot (10 punten) in plaats van een verticale uitstoot); dat er hierbij evenwel geen rekening werd gehouden met de milderende maatregelen voor de geurproblematiek die het MER voorstelt; dat, zoals eerder gesteld, het aantal waarderingspunten van de inrichting minimaal 151 moet bedragen; dat deze anomalie reeds werd opgemerkt in eerst aanleg; dat er daartoe een addendum bij het MER werd opgemaakt door een erkend MER-deskundige, teneinde het precieze aantal waarderingspunten te kennen van de nieuw te bouwen stallen met de bijhorende milderende maatregelen, op basis van het laatste lid van artikel 5.9.5.1, §1, van titel II van het VLAREM;

Overwegende dat de geplande uitvoering van de nieuwbouwstallen gebruik zal maken van lengteventilatie in combinatie met een brede verticale wand en groenscherm;

Overwegende dat een brede verticale wand volgens het 'windbreak wall-concept' op 3 tot 6 meter, dwars op de uitlaten van de lengteventilatoren wordt geplaatst; dat de hoogte afhankelijk is van de stalhoogte, maar minstens drie meter bedraagt; dat ze meestal worden uitgevoerd met een zelfde hoogte als de muren van de stal; dat deze wand langs de zijkant wordt afgesloten, zodat een soort opvangbak ontstaat;

Overwegende dat de werking van een groenscherm op dezelfde principes berust als 'de windbreak wall' (dispersie, verdunning, assimilatie en opvang); dat volgens het addendum bij het MER het groenscherm idealiter twee tot drie bomenrijen breed is (5 tot 7 meter) en bestaan uit streekeigen boomsoorten met een zo groot mogelijk bladoppervlakte; dat het groenscherm op minstens 15 meter van de uitlaten van de lengteventilatoren moet worden geplaatst;

Overwegende dat het addendum bij het MER stelt dat de aanleg van schermen voor het breken van de ventilatiestroom ingrijpender zijn dan verticale ventilatie die met waarderingspunten is opgenomen in de regelgeving:

- met betrekking tot het creëren van turbulentie en windsnelheidsdaling waardoor er meer uitval van fijn stof met geurcomponenten in de onmiddellijke omgeving van de windbreak wall zal zijn; deze uitval is naar verwachting gevoelig groter dan de verticale ventilatiesystemen met of zonder pet;

- met betrekking tot de opvang van stof en geurcomponenten door de vaste wand en het groenscherm;

- doordat de luchtstroom overheersend verticaal wordt gestuurd en op een turbulente wijze, gebeurt er ook vermenging van de gasvormige emissies in de hogere luchtstromen;

dat daarom voor de inplanting van de brede verticale wand 45 waarderingspunten worden voorgesteld, wat het totaal aantal waarderingspunten voor de inrichting brengt op 155 (met de strooiselvloer en het feit dat er geen mestopslag is), en dus meer is dan 151; dat zodoende kan worden gesteld dat de inrichting met windbreak wall voldoet aan de vestigingsregels;'

Verzoeker komt er niet toe aan te tonen dat deze beoordeling kennelijk onredelijk is. Weliswaar wordt zeer omstandig de waardering die de Minister geeft aan de stallen van de BVBA Van Meervenne bekritiseerd, maar verzoeker komt er niet toe de hierboven aangehaalde premissen onderuit te halen. Op grond van bovenvermelde redenen kon de Minister in redelijkheid oordelen dat een windbreak wall gepaard gaande met een vegetatief scherm minstens evenveel waarderingspunten diende te krijgen als de systemen van verticale ventilatie die wel in de regelgeving gequoteerd worden.

Verzoekende partij voert in dit middel nog een rapport aan van een door hem aangestelde deskundige over de zgn. geurhinder. Dat deze deskundige een andere mening is toegedaan, betekent nog niet dat er een schending zou zijn van art. 5.9.5.1. Vlarem II of de motiveringsplicht. De motiveringsplicht houdt in dat de bestreden beslissing duidelijk en omstandig de redenen doet kennen die haar verantwoord en waaruit kan afgeleid worden waarom de in beroep opgeworpen bezwaren niet worden gevolgd. De bestreden beslissing volgt het

advies van de gewestelijke milieuvergunningscommissie en het advies van de afdeling milieuvergunningen en motiveert omstandig de 155 waarderingspunten die worden toegekend. De opmerkingen van het VITO hieromtrent werden ter kennis gebracht toen de beroepstermijn van 30 dagen reeds lang was afgelopen. Hoe dan ook diende de verwerende partij hiermee dus geen rekening meer te houden".

In haar laatste memorie beklemtoonde de tweede tussenkomende partij dat in de bestreden beslissing nergens valt te lezen dat de verwerende partij de afstandsregels van Vlarem II toepasselijk heeft willen maken op de aanvraag, dat uit de motieven van die beslissing enkel blijkt dat in het kader van het zorgvuldig bestuur wordt beslist om de aanvraag aan deze regels te toetsen, dat zulks evenwel niet wil zeggen dat de vergunningverlenende overheid deze normen formeel toepasselijk verklaart of oplegt aan de aanvrager, dat de toetsing aan de afstandsregels slechts kadert in de discretionaire beoordeling van de aanvraag, dat zo beschouwd enkel de onjuiste of klaarblijkelijk onredelijke motivering tot vernietiging kan leiden, dat onmogelijk kan gesteld worden dat de beoordeling van de aanvraag door de verwerende partij klaarblijkelijk onredelijk of onzorgvuldig is, dat de verwerende partij immers aandacht heeft gehad voor de hinderbeperkende maatregelen en finaal heeft geoordeeld dat deze er voor zullen zorgen dat de geurhinder voor de omgeving aanvaardbaar zal zijn en dat de verzoeker de kennelijk onredelijke uitoefening van de discretionaire beoordelingsbevoegdheid door de verwerende partij niet aantoont. Voorts stelt de tweede tussenkomende partij dat het aanvraagdossier na het openbaar onderzoek niet werd aangepast, dat immers reeds in de aanvraag sprake was van een zogenaamde windbreak wall en een groenscherm, dat deze technieken door de aanvrager werden gekwalificeerd als een verticale uitstoot zonder pet als bedoeld in artikel 5.9.5.1., § 1, van Vlarem II, dat naar aanleiding van het advies van de afdeling Milieuvergunningen, uitgebracht tijdens de procedure in eerste aanleg, de in de aanvraag voorziene geurhinderbestrijdingstechnieken werden toegelicht en dat de afwijkingsprocedure van artikel 5.9.5.1., tweede lid, van Vlarem II te dezen niet van toepassing is omdat de aanvraag niet onderworpen is aan enige afstandsregel.

Beoordeling

8. Artikel 3.2.1.1. van Vlarem II bepaalt dat, behoudens afwijking in de desbetreffende bepalingen van voormeld besluit en onder voorbehoud van de bepalingen van afdeling 3.2.2. terzake veranderingen aan bestaande inrichtingen, de inplantingsregels niet van rechtswege van toepassing zijn op bestaande inrichtingen, zelfs niet bij de hernieuwing van de vergunning. Luidens dezelfde bepaling kan de vergunningverlenende overheid binnen haar bevoegdheden de inplantingsregels evenwel opleggen aan bestaande inrichtingen.

In de bestreden beslissing wordt overwogen dat "gelet op de bepalingen van artikel 3.2.2.1 en 3.2.2.2 van titel II van het VLAREM, de vestigingsregels niet van toepassing zijn", maar dat "het evenwel gepast is om, gelet op de volledige afbraak van de huidige stallen, de bouw van drie nieuwe stallen en de grootschaligheid van de inrichting (waardoor deze m.e.r.-plichtig is en een GPBV-inrichting betreft), de inrichting toch te toetsen aan de toepasselijke verbods- en afstandsregels van artikel 5.9.5.3, § 5, van titel II van het VLAREM".

Uit de aangehaalde motieven blijkt ontegenzegglijk dat de verwerende partij gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid waarin artikel 3.2.1.1. van Vlarem II voorziet om de inplantingsregels aan de betrokken inrichting op te leggen. Dergelijke keuze, die volledig kadert binnen de discretionaire beoordelingsbevoegdheid van de vergunningverlenende overheid, brengt mee dat de aanvraag van de eerste tussenkomende partij getoetst moest worden aan de bepalingen van afdeling 5.9.5. van Vlarem II waarin de bijkomende voorwaarden met betrekking tot de ligging van pluimveestallen worden vastgesteld. Uit wat voorafgaat volgt ook dat de exceptie van niet-ontvankelijkheid van het middel berust op een foutief uitgangspunt en derhalve moet worden verworpen.

9. Met betrekking tot de berekening van het aantal waarderingspunten dat aan pluimveestallen en bijhorende mestopslagplaatsen wordt toegekend, bepaalt artikel 5.9.5.1. van Vlarem II :

"§ 1. In functie van de conceptie van de stal enerzijds en van de wijze van inrichting van de mestopslag anderzijds wordt aan elke pluimveestal en/of mestopslag behorende tot de inrichting een waardering toegekend uitgedrukt in punten als volgt :

(...)

Voor nieuwe systemen, die niet in deze tabel voorkomen, kan de aanvrager, steunend op een gelijkwaardige benadering als deze van voormelde tabel, een gemotiveerd voorstel doen van bepaling van het aantal punten. Dit voorstel kan gevoegd worden, hetzij bij het milieuvergunningsdossier, hetzij bij een afwijkingsaanvraag op bepalingen van dit reglement".

In haar milieuvergunningsaanvraag heeft de exploitante uitdrukkelijk vermeld dat aan het voorziene stalverluchtingssysteem 50 waarderingspunten kunnen worden toegekend. Daarbij werd er van uitgegaan dat het betrokken systeem gekwalificeerd kan worden als een mechanisch verluchtingssysteem, dat niet aangesloten is op een installatie ter bestrijding van geurhinder, met verticale uitstoot via een uitlaatopening van 0,5 m of meer boven de nok, zonder pet. In de aanvraag is geen sprake van een verluchtingssysteem dat niet in Vlarem II voorkomt en waaromtrent een gemotiveerd voorstel voor de toekenning van waarderingspunten wordt gedaan. Slechts via een "addendum bij het milieueffectrapport", gedagtekend op 8 juli 2009, werd bij toepassing van artikel 5.9.5.1, tweede lid, van Vlarem II voorgesteld om 45 waarderingspunten toe te kennen voor een stalconcept bestaande uit een "windbreak wall", aangevuld met een "vegetative screen" (versta : een hoog opgaand groenscheren). Daargelaten de vraag of het vergunde alternatieve stalconcept, zoals toegelicht in het addendum bij het milieueffectrapport, reeds volledig vervat was in de aanvankelijke milieuvergunningsaanvraag en het nadien geen wijzigingen heeft ondergaan, wordt vastgesteld dat artikel 5.9.5.1., tweede lid, van Vlarem II en de regels betreffende het openbaar onderzoek in elk geval werden geschonden doordat het gemotiveerd voorstel voor de bepaling van het aantal waarderingspunten slechts na

het sluiten van het openbaar onderzoek aan het milieuvergunningsdossier werd toegevoegd.

10. Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt het besluit van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur van 19 januari 2010 waarbij de bestuurlijke beroepen ingesteld tegen de beslissing van de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant van 9 juli 2009, houdende het verlenen van de milieuvergunning aan de BVBA Van Meervenne voor het verder exploiteren en veranderen van een vleeskippenhouderij, gelegen aan de Middelstraat 117 te Merchtem, gedeeltelijk gegrond worden verklaard.

2. Dit arrest dient bij uittreksel te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het vernietigde besluit.

3. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing en van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 350 euro.

De tussenkomende partijen worden verwezen in de kosten van de tussenkomst, begroot op 250 euro, elk voor de helft.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van vijftien maart tweeduizend en twaalf, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

Luc Hellin,	kamervoorzitter,
Eric Brewaeys,	staatsraad,
Peter Sourbron,	staatsraad,
bijgestaan door	
Bart Tettelin,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Bart Tettelin

Luc Hellin